

НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ,
ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ РИНКІВ
ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ
(НАЦКОМФІНПОСЛУГ)

01001, м. Київ, вул. Б. Грінченка, 3, тел. 234-02-24, факс 235-77-51, Код ЄДРПОУ 38062828

08.12.2017 № 8733/12-5 На № _____ від _____

Державна регуляторна служба
України

Щодо направлення на погодження
проекту регуляторного акта

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, відповідно до пункту 4.5 розділу IV Порядку подання нормативно-правових актів на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України та проведення їх державної реєстрації, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 12.04.2005 № 34/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України 15.05.2013 № 883/5), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 12.04.2005 за № 381/10661, надсилає розпорядження Нацкомфінпослуг від 14.11.2017 № 4258 „Про затвердження Вимог до методики розрахунку викупної суми за договором страхування життя”, доопрацьоване за результатами виявлених під час правової експертизи нормативно-правового акта зауважень Міністерства юстиції України (порівняльна таблиця додається).

Просимо погодити розпорядження, доопрацьоване з урахуванням зауважень Міністерства юстиції України, та надати лист Державної регуляторної служби України про відсутність (наявність) обставин, визначених у частині першій статті 25 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», у зв'язку з необхідністю його повторного подання до Міністерства юстиції України для державної реєстрації у строк до 15 грудня 2017 року.

Додатково інформуємо, що проект розпорядження Нацкомфінпослуг „Про затвердження Вимог до методики розрахунку викупної суми за договором страхування життя” було оприлюднено 14.08.2017 на офіційному сайті Нацкомфінпослуг та погоджено Державною регуляторною службою України листом від 18.09.2017 № 8153/0/20-17.

Додатки:

1. Копія розпорядження Нацкомфінпослуг від 14.11.2017 № 4258 на 5 арк. в 1 прим.

2. Аналіз регуляторного впливу проекту розпорядження на 21 арк. в 1 прим.

3. Порівняльна таблиця до розпорядження на 1 арк. в 1 прим.

Голова

І. Пашко

НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ,
ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ РИНКІВ
ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

РОЗПОРЯДЖЕННЯ

14.11.2017

м. Київ

№ 4258

Про затвердження Вимог до методики
розрахунку викупної суми за договором
страхування життя

Відповідно до частини восьмої статті 28 Закону України „Про страхування”, підпункту 15 пункту 6 Положення про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, затвердженого Указом Президента України від 23 листопада 2011 року № 1070, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, **постановила:**

1. Затвердити Вимоги до методики розрахунку викупної суми за договором страхування життя, що додаються.
2. Установити, що вимоги, затверджені в пункті 1 цього розпорядження, застосовуються до всіх діючих на дату набрання чинності цим розпорядженням договорів страхування життя та укладених після набрання чинності цим розпорядженням договорів страхування життя.
3. Департаменту консолідованого нагляду та методології на ринках фінансових послуг разом з департаментом юридичного забезпечення подати це розпорядження до Міністерства юстиції України для державної реєстрації.

4. Це розпорядження набирає чинності через 2 місяці після його офіційного опублікування.

5. Управлінню забезпечення діяльності Голови та членів Комісії оприлюднити це розпорядження після його державної реєстрації.

6. Контроль за виконанням цього розпорядження покласти на члена Нацкомфінпослуг Залетова О.М.

В. о. Голови Комісії

О. Максимчук

Згідно з чинним законодавством
відповідно до колегіального рішення Комісії

Протокол № 139 засідання
Комісії від 14.11.2017

ЗАТВЕРДЖЕНО
Розпорядження Національної
комісії, що здійснює державне
регулювання у сфері ринків
фінансових послуг
14 листопада 2017 року № 4258

**Вимоги до методики розрахунку викупної суми за договором
страхування життя**

1. Ці Вимоги до методики розрахунку викупної суми за договором страхування життя (далі – Вимоги) розроблені відповідно до частини восьмої статті 28 Закону України „Про страхування”.

2. У цих Вимогах терміни вживаються в значенні, наведеному в Законі України „Про страхування” та Методиці формування резервів із страхування життя, затвердженій розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 27 січня 2004 року № 24, зареєстрованій у Міністерстві юстиції України 16 лютого 2004 року за № 198/8797.

3. У разі дострокового припинення дії договору страхування життя страховик виплачує страхувальнику викупну суму, яка є майновим правом страхувальника за договором страхування життя.

4. Викупна сума розраховується математично на день припинення договору страхування життя залежно від періоду, протягом якого діяв договір страхування життя, згідно з методикою, яка є невід'ємною частиною правил страхування життя.

5. Якщо договір страхування життя не містить розміру викупної суми на кожен рік його дії (або інший коротший регулярний період) в абсолютній величині або у відсотках від страхової суми за ризиком дожиття застрахованої особи до події, визначеної у договорі страхування життя (або досягнення застрахованою особою визначеного у договорі страхування життя віку), або від сплачених страхових платежів, викупна сума, що підлягає виплаті за таким договором страхування життя, не може бути меншою, ніж базовий розмір викупної суми, встановленої у пунктах 6 або 7 цих Вимог (залежно від умов договору страхування життя).

6. Для договорів страхування життя з ризиком дожиття застрахованої особи до події, визначеної у договорі страхування життя, або досягнення застрахованою особою визначеного у договорі страхування життя віку (далі – накопичувальні договори страхування життя), базовим розміром викупної суми є розмір резерву нетто-премій, обчислений ретроспективно, та збільшений на розмір резерву бонусів за таким договором.

При цьому розмір витрат на укладання договору страхування життя, врахований при розрахунку розміру резерву нетто-премій, не може перевищувати 5 відсотків страхових платежів за таким договором, що рівномірно розподіляються на перші п'ять років дії такого договору.

7. Для договорів страхування життя, що не є накопичувальними договорами страхування життя, базовим розміром викупної суми є розмір математичного резерву, зменшений на розмір витрат на ведення справи в обсязі, що визначається в такому порядку:

не більше 20 відсотків страхового платежу за договором – для договорів, термін дії яких не перевищує один рік;

не більше 30 відсотків страхового платежу за перший рік дії такого договору – для договорів, термін дії яких більше одного року.

8. За кожен день прострочення з вини страховика виплати викупної суми страхувальнику сплачується пеня з розрахунку подвійної облікової ставки Національного банку України, яка діє протягом періоду, за який нараховується пеня, якщо інший розмір відповідальності за несвоєчасну виплату викупної суми не передбачено договором страхування життя.

9. Контроль за дотриманням цих Вимог здійснюється Нацкомфінпослуг відповідно до законодавства.

Директор департаменту консолідованого
нагляду та методології на ринках
фінансових послуг

В. Логвіновський

Порівняльна таблиця до розпорядження Нацкомфінпослуг від 14.11.2017 № 4258 „Про затвердження Вимог до методики розрахунку викупної суми за договором страхування життя”

Редакція розпорядження Нацкомфінпослуг від 14.11.2017 № 4258 „Про затвердження Вимог до методики розрахунку викупної суми за договором страхування життя”,	Редакція розпорядження Нацкомфінпослуг від 14.11.2017 № 4258 „Про затвердження Вимог до методики розрахунку викупної суми за договором страхування життя”, після виключення Міністерством юстиції України зауважень
Заголовок розпорядження: Про затвердження Вимог до методики розрахунку викупної суми за договором страхування життя	Заголовок розпорядження: Про затвердження Вимог до методики розрахунку викупної суми за договором страхування життя
(...)	(...)
2. Установити, що вимоги, затвержені в пункті 1 цього розпорядження, застосовуються до всіх діючих на дату набрання чинності цим розпорядженням договорів страхування життя та укладених після набрання чинності цим розпорядженням договорів страхування життя.	Виключити
Заголовок: Вимоги до методики розрахунку викупної суми за договором страхування життя	Заголовок: Вимоги до методики розрахунку викупної суми за договором страхування життя
(...)	Виключити
8. За кожен день прострочення з вини страховика виплати викупної суми страхувальнику сплачується пеня з розрахунку подвійної облікової ставки Національного банку України, яка діє протягом періоду, за який нараховується пеня, якщо інший розмір відповідальності за несвоєчасну виплату викупної суми не передбачено договором страхування життя.	

Директор департаменту державного регулювання та методології нагляду на ринках фінансових послуг

В. Логвіновський

Аналіз регуляторного впливу
проекту розпорядження Національної комісії, що здійснює державне
регулювання у сфері ринків фінансових послуг „Про затвердження
Вимог до методики розрахунку викупної суми за договором страхування
життя”

I. Визначення проблеми

Проект розпорядження Нацкомфінпослуг „Про затвердження Вимог до методики розрахунку викупної суми за договором страхування життя” (далі – Проект розпорядження) розроблений на виконання Плану роботи Нацкомфінпослуг на 2016 рік, затвердженого розпорядженням Нацкомфінпослуг від 26.11.2015 № 2888, з метою забезпечення захисту прав споживачів страхових послуг.

Страхування життя – це вид особистого страхування, який передбачає обов'язок страховика здійснити страхову виплату згідно з договором страхування у разі смерті застрахованої особи, а також, якщо це передбачено договором страхування, у разі дожиття застрахованої особи до закінчення строку дії договору страхування та (або) досягнення застрахованою особою визначеного договором віку. Умови договору страхування життя можуть також передбачати обов'язок страховика здійснити страхову виплату у разі нещасного випадку, що стався із застрахованою особою, та (або) хвороби застрахованої особи. У разі якщо при настанні страхового випадку передбачено регулярні послідовні довічні страхові виплати (страхування довічної пенсії), обов'язковим є передбачення у договорі страхування ризику смерті застрахованої особи протягом періоду між початком дії договору страхування та першою страховою виплатою з числа довічних страхових виплат. В інших випадках передбачення ризику смерті застрахованої особи є обов'язковим протягом усього строку дії договору страхування життя.

Дія договору може бути достроково припинена за згодою сторін, якщо це передбачено умовами договору, або іншими умовами згідно із чинним законодавством.

У разі дострокового припинення дії договору страхування життя страховик виплачує страхувальнику викупну суму.

Проблемним питанням при достроковому розірванні дії договору страхування життя є визначення розміру викупної суми, яку необхідно виплатити страховиком страхувальнику при розірванні договору за його вимогою або ж вимогою страховика.

Відповідно до Закону України „Про страхування” викупна сума – це сума, яка виплачується страховиком у разі дострокового припинення дії договору страхування життя та розраховується математично на день припинення договору страхування життя залежно від періоду, протягом якого діяв договір страхування життя, згідно з методикою, яка проходить експертизу в Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, здійснена актуарієм і є невід'ємною частиною правил страхування життя.

Разом із тим, законодавством не встановлено вимог до методики розрахунку викупної суми.

На сьогодні склалася ситуація на ринку фінансових послуг, за якої споживачі послуг зі страхування життя, у разі розірвання договірних відносин зі страховиком, нерідко залишаються незадоволеними розміром викупної суми, звертаються з позовами до суду.

На практиці існують різні підходи страховиків щодо встановлення умов договору страхування життя в частині визначення розміру викупної суми. Наприклад: безпосередньо в договорі розмір викупної суми конкретно не зазначається, разом з тим, договором встановлюється, що інші умови договору діють відповідно до правил страхування життя, з якими страхувальник має право ознайомитись. Правила страхування, затверджені страховиком, подаються на узгодження до регулятора і вони відповідно до законодавства повинні передбачати необхідну методичку. Проте, правила – це великий за обсягом документ, тому споживач рідко його ретельно вивчає, а в більшості випадків взагалі не реалізує права щодо ознайомлення із цим документом. Крім того, специфіка цього питання передбачає складні ймовірнісні (актуарні) формули, тому для сприйняття такої інформації потрібна відповідна математична освіта. Крім того, методика страховика часто містить функції залежності розміру викупної суми від змінних показників діяльності страховика, тому, в такій ситуації споживач не отримує інформації щодо умов договору в частині виплати викупної суми. При такому підході страховик вводить в оману споживача.

Водночас, значна частина страховиків саме в договорі зазначає чітку інформацію щодо розміру викупної суми, що може бути сплачена за договором відповідно до різних періодів припинення дії договору. При цьому зазначають, що це гарантований розмір викупної суми, він може бути збільшений за умов відповідних інвестиційних показників діяльності страховика. У деяких випадках чітко зазначають, що, якщо договір припиняє дію за бажанням страхувальника в перші 2-3 роки його дії, розмір викупної суми дорівнює нулю.

Аналіз проблеми показує, що регулювання потрібне щодо спонукання страховика під час укладання договору надавати споживачу чітку прозору інформацію щодо гарантованого розміру викупної суми, включаючи інформацію про нульовий розмір викупної суми у перші роки страхування. Якщо за таких умов споживач свідомо погоджується на укладання договору, регулювання договірних відносин у цій частині не доцільне.

Під час опрацювання питання отримано консультації учасників страхового ринку (страховиків та актуаріїв), а також вивчено досвід розвинутих країн щодо регулювання в зазначеній сфері. Законодавство Німеччини передбачає встановлення мінімальної границі розміру викупної суми, нижче якого викупна сума не може бути встановлена у разі, якщо умовами договору чітко не передбачено визначення викупної суми. Такий підхід, на думку Нацкомфінпослуг, забезпечує баланс інтересів сторін у сфері страхування життя.

Основні групи (підгрупи), на які проблема справляє вплив:

Групи (підгрупи)	Так	Ні
------------------	-----	----

Громадяни	+	
Держава	+	
Суб'єкти господарювання,	+	
у тому числі суб'єкти малого підприємництва	+	

Проблема не може бути розв'язана за допомогою діючих регуляторних актів, оскільки на сьогодні не встановлено вимог до методики розрахунку викупної суми за договором страхування життя.

Також проблема не може бути розв'язана за допомогою ринкових механізмів, оскільки ринковий підхід не забезпечує захисту прав споживачів. Таким чином, ринок не регулює цього питання.

Проблема, яку пропонується розв'язати шляхом державного регулювання, буде розв'язана шляхом встановлення вимог до методики розрахунку викупної суми за договором страхування життя з метою запобігання порушенню прав споживачів фінансових послуг.

Очікуваними результатами прийняття акта є посилення захисту майнових прав страхувальників – фізичних осіб за договорами страхування життя, зростання рівня довіри населення до ринку страхування життя та створення умов для сталого розвитку ринку страхування.

Оцінити важливість проблеми в цифровому вимірі можна за допомогою таких показників:

збільшення страхових платежів за договорами страхування життя у 2015 році в порівнянні з показниками 2014 року на 1,2 % (з 2 159,8 млн. грн. до 2 186, 6 млн. грн.) та збільшення кількості застрахованих фізичних осіб на 6,9 % (з 4 168 275 до 4 939 010 фізичних осіб);

збільшення частки застрахованих фізичних осіб на 20,6% у порівнянні з показниками 2014 року, що становить 1 549 375 фізичних осіб;

частка валових страхових платежів, що надійшли від фізичних осіб, становить 94,5 % (2 067,1 млн. грн.);

збільшення страхових виплат у 2016 році зі страхування життя, пов'язане зі збільшенням виплат за іншими договорами накопичувального страхування, на 252,7 млн. грн.;

високий рівень виплат викупних сум (виплат, пов'язаних із достроковим розірванням договорів страхування життя), який у 2015 році склав 339 641,5 тис. грн., що становить 69 % у загальному обсязі страхових виплат та страхових відшкодувань зі страхування життя (у 2014 році цей показник становив 158 %), що пов'язано з нерегульованістю договірних відносин щодо укладання договорів страхування життя і неповним розкриттям інформації споживачам страхових послуг за такими договорами.

Станом на 31.12.2015 кількість страховиків зі страхування життя становила 49 страховиків, а станом на 01.10.2016 вже становить 42 страховики.

За перше півріччя 2016 року рівень страхових виплат знизився на 29,9% та становив 84,4 млн. грн.

Разом із тим зріс рівень страхових премій, які надійшли від фізичних осіб за договорами страхування життя, на 42,2 % і становив 1242,8 млн. грн.

Рівень страхових виплат зі страхування життя (співвідношення обсягу валових страхових премій зі страхування життя до обсягу валових страхових виплат) зріс з 11,1 % у 2014 році до 22,5 % у 2015 році.

Натомість на сьогодні Нацкомфінпослуг фіксує зростання кількості скарг від споживачів фінансових послуг щодо неналежного здійснення страхових виплат та сплати викупних сум за договорами страхування життя, що викликано, зокрема, закінченням дії довгострокових договорів страхування життя. У 2015 році надійшло 96 звернень громадян за договорами страхування життя, а за десять місяців 2016 року – 581 звернення.

За 2016 рік зменшилася кількість застрахованих фізичних осіб на 15,7%, або на 773 996 осіб (станом на 31.12.2015 застраховано 4939010 фізичних осіб, станом на 31.12.2016 – 4165014 фізичних осіб).

Протягом 2016 року застраховано 1378643 фізичних осіб, що на 11,0%, або на 170732 особи менше проти відповідного періоду 2015 року (за 2015 рік застраховано 1549375 фізичних осіб).

Зазначені вище показники свідчать про необхідність розв'язання проблеми шляхом державного втручання (прийняття зазначеного регуляторного акта), і результатом розв'язання цієї проблеми буде підвищення якості розкриття інформації споживачам страхових послуг та якості надання страхових послуг, і як результат зменшення кількості скарг фізичних осіб щодо порушення страховиками, що здійснюють страхування життя, законодавства у сфері ринків фінансових послуг.

Здійснивши аналіз проблеми, Нацкомфінпослуг підготовлено Проект розпорядження, яким враховано досвід регулювання відносин у сфері страхування життя Німеччини.

Необхідність захисту прав споживачів страхових послуг зумовила прийняття цього регуляторного акта.

II. Цілі державного регулювання

Цілями державного регулювання, що безпосередньо пов'язані з розв'язанням проблеми, є забезпечення захисту прав споживачів послуг у сфері страхування щодо:

отримання чіткої інформації щодо гарантованого розміру викупної суми, включаючи інформації про нульовий розмір викупної суми у перші роки страхування;

встановлення базового розміру викупної суми, нижче якого викупна сума не може бути встановлена страховиком у разі, якщо умовами договору чітко не передбачено визначення викупної суми;

підвищення рівня довіри населення до страхування життя, що забезпечить сприятливі умови для розвитку економіки України.

III. Визначення та оцінка альтернативних способів досягнення цілей

1. Визначення альтернативних способів.

Серед способів досягнення цілей державного регулювання можна запропонувати такі альтернативні способи досягнення цілей:

Вид альтернативи	Опис альтернативи
Альтернатива 1	Залишення існуючого стану законодавства, що регулює питання розрахунку викупної суми
Альтернатива 2	Встановлення єдиної методики розрахунку викупної суми
Альтернатива 3	Встановлення вимог до методики розрахунку викупної суми, що передбачають встановлення базового розміру викупної суми, нижче якого викупна сума не може бути встановлена, якщо умовами договору чітко не передбачено визначення викупної суми

2. Оцінка вибраних альтернативних способів досягнення цілей.

Відповідно до запропонованих альтернативних способів досягнення цілей державного регулювання ринків фінансових послуг вигоди та витрати за кожною альтернативою для сфер інтересів держави, громадян та суб'єктів господарювання можна сформулювати таким чином:

Оцінка впливу на сферу інтересів держави

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1	Залишення існуючого стану законодавства, що регулює питання розрахунку викупної суми, дає змогу регулятору напрацювати досвід щодо регулювання питання визначення розміру викупної суми за договором страхування життя, а також дієвого механізму щодо спонукання страховика інформувати страхувальника про умови договору в частині виплати викупної суми	Відсутність державного регулювання питання визначення розміру викупної суми за договором страхування життя, а також дієвого механізму щодо спонукання страховика інформувати страхувальника про умови договору в частині виплати викупної суми, не дозволяє повною мірою реалізувати функції держави щодо захисту майнових прав споживачів фінансових послуг. Також недосконалість даної альтернативи гальмує розвиток ринку страхування життя. Витрати Нацкомфінпослуг: витратні матеріали для забезпечення розгляду та прийняття відповідних рішень за скаргами громадян та адміністративні витрати щодо здійснення захисту прав споживачів фінансових послуг шляхом застосування у межах своїх повноважень заходів впливу з метою запобігання і припинення порушень законодавства на ринку фінансових послуг. На сьогодні з метою розгляду

		<p>звернень фізичних та юридичних осіб Нацкомфінпослуг направляє вимоги до страховика щодо отримання інформації та документів за страховою справою, надання інформації за якою є обов'язковим для суб'єктів ринків фінансових послуг.</p> <p>Після отримання документів за відповідною вимогою, працівниками Нацкомфінпослуг проводиться аналіз документів та у разі виявлення порушень у сфері фінансових послуг складається акт про правопорушення, призначається розгляд справи, за результатами якого застосовуються відповідні заходи впливу до страховика</p>
Альтернатива 2	<p>Встановлення єдиної методики розрахунку викупної суми дозволить врегулювати питання визначення розміру викупної суми за договором страхування життя</p>	<p>Витрати Нацкомфінпослуг у зв'язку зі зменшенням кількості скарг, що надходять до Нацкомфінпослуг, суттєво зменшаться</p>
Альтернатива 3	<p>Встановлення вимог до методики розрахунку викупної суми, що передбачають встановлення базового розміру викупної суми, нижче якого викупна сума не може бути встановлена, якщо умовами договору чітко не передбачено визначення викупної суми дозволить повною мірою регулювати питання визначення розміру викупної суми за договором страхування життя, а також дієвого механізму щодо спонукання страховика інформувати страхувальника про умови договору в частині виплати викупної суми.</p> <p>Прийняття регуляторного акта дозволить запобігти порушенням прав споживачів фінансових послуг.</p> <p>Позитивні результати прийняття акта:</p> <p>1) зменшення кількості скарг на страховиків, що здійснюють</p>	<p>Витрати Нацкомфінпослуг у зв'язку зі зменшенням кількості скарг, що надходять до Нацкомфінпослуг, суттєво зменшаться.</p>

	страхування життя, що зменшує адміністративне навантаження на працівників Нацкомфінпослуг; 2) відсутні витрати Нацкомфінпослуг на надсилання вимог до страховиків та забезпечення розгляду актів про правопорушення та контроль за виконанням заходів впливу.	
--	--	--

Оцінка впливу на сферу інтересів громадян (споживачі фінансових послуг)

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1	Відсутні	Сплачені страхові платежі за договорами страхування життя, що не повертаються страховиком у разі розірвання договору, через непрозору політику страховика та недосконалість законодавства
Альтернатива 2	Отримання викупних сум за договором страхування життя, обчислених на прийнятному рівні	Сплачені страхові платежі за договорами страхування життя, що не повертаються страховиком у разі розірвання договору, якщо уніфікованою методикою не будуть враховані індивідуальні умови договору страхування життя
Альтернатива 3	Отримання викупних сум за договором страхування життя, обчислених на належному рівні, а також доступної для сприйняття інформації щодо умов виплати викупної суми у разі розірвання договору	Відсутні

Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання (фінансові установи та юридичні особи – заявники)

Показник	Великі	Середні	Малі	Мікро	Разом
Кількість суб'єктів господарювання, що підпадають під дію регулювання, одиниць*	0	2	9	31	42
Питома вага групи у загальній кількості, відсотків	0	5	21	74	100

* наведено дані щодо кількості та питомої ваги суб'єктів господарювання (великих, середніх, малих та мікропідприємств) – страховиків, визначених за розмірами річного доходу суб'єктів за 2015 рік

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1	Залишення існуючого стану законодавства, що регулює питання розрахунку викупної суми	Недосконале державне регулювання відносин у сфері страхування життя в частині розрахунку викупної суми дискредитує ринок страхування життя, що призводить до гальмування розвитку такого ринку та недоотримання прибутків страховиків
Альтернатива 2	Установлення єдиної методики розрахунку викупної суми дозволить страховикам покращити якість надання послуг, позитивно позначиться на репутації страховиків, сприятиме популяризації ринку та дозволить збільшити кількість своїх клієнтів	Витрати щодо виплати викупних сум у разі, якщо уніфікованою методикою розрахунку викупних сум не враховані конкретні умови договору страхування
Альтернатива 3	Установлення вимог до методики розрахунку викупної суми, що передбачають встановлення базового розміру викупної суми, нижче якого викупна сума не може бути встановлена, якщо умовами договору чітко не передбачено визначення викупної суми, дозволить страховикам покращити якість надання послуг, позитивно позначиться на репутації страховиків, сприятиме популяризації ринку та дозволить страховикам збільшити кількість своїх клієнтів	Можливе зменшення прибутку страхових агентів, а також страховиків, політика яких не передбачає справедливого розрахунку викупних сум. За даними Нацкомфінпослуг щодо 8 страховиків надходять скарги від споживачів, що становить близько 20% від загальної кількості страховиків, що здійснюють страхування життя. Можливі витрати страховиків на укладання додаткових угод до договорів страхування життя, що будуть містити визначення розміру викупної суми за договором, у разі, якщо при укладанні договору таких умов не визначено.

Під час проведення оцінки впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання великого і середнього підприємництва визначено, що витрати, які будуть виникати внаслідок дії регуляторного акта, відсутні, оскільки кількість суб'єктів господарювання великого та середнього підприємництва, на яких буде поширено регулювання, одиниць – 2, проте, щодо страховиків, що віднесені до категорії „суб'єктів господарювання великого та середнього підприємництва” скарг споживачів щодо несправедливого розрахунку викупної суми не надходило, тому можна дійти висновку, що укладання доповнень до договорів страхування щодо визначення розміру викупної суми, такими страховиками не передбачається.

Сумарні витрати за альтернативами	Сума витрат, гривень
<p>Альтернатива 1 Залишення існуючого стану законодавства, що регулює питання розрахунку викупної суми</p>	<p>Відсутність державного регулювання питання визначення розміру викупної суми за договором страхування життя, а також дієвого механізму щодо спонукання страховика інформувати страхувальника про умови договору в частині виплати викупної суми, не дозволяє повною мірою реалізувати функції держави щодо захисту майнових прав споживачів фінансових послуг.</p> <p>Також недосконалість даної альтернативи гальмує розвиток ринку страхування життя.</p> <p>Витрати Нацкомфінпослуг: Витратні матеріали для забезпечення розгляду та прийняття відповідних рішень за скаргами громадян та адміністративні витрати щодо здійснення захисту прав споживачів фінансових послуг шляхом застосування у межах своїх повноважень заходів впливу з метою запобігання і припинення порушень законодавства на ринку фінансових послуг.</p> <p>На сьогодні з метою розгляду звернень фізичних та юридичних осіб Нацкомфінпослуг направляє вимоги до страховика щодо отримання інформації та документів за страховою справою, надання інформації за якою є обов'язковим для суб'єктів ринків фінансових послуг.</p> <p>Після отримання документів за відповідною вимогою, працівниками Нацкомфінпослуг проводиться аналіз документів та у разі виявлення порушень у сфері фінансових послуг складається акт про правопорушення, призначається розгляд справи, за результатами якого застосовуються відповідні заходи впливу до страховика</p> <p>Витрати споживачів: Сплачені страхові платежі за договорами страхування життя, що не повертаються страховиком у разі розірвання договору, через непрозору політику страховика та недосконалість законодавства.</p> <p>Витрати страховиків: Недосконале державне регулювання відносин у сфері страхування життя в частині розрахунку викупної суми</p>

	дискредитує ринок страхування життя, що призводить до гальмування розвитку такого ринку та недоотримання прибутків страховиків
Альтернатива 2 Встановлення єдиної методики розрахунку викупної суми	<p>Витрати Нацкомфінпослуг у зв'язку зі зменшенням кількості скарг, що надходять до Нацкомфінпослуг, суттєво зменшаться</p> <p>Витрати споживачів: Сплачені страхові платежі за договорами страхування життя, що не повертаються страховиком у разі розірвання договору, якщо уніфікованою методикою не будуть враховані індивідуальні умови договору страхування життя</p> <p>Витрати страховиків: Витрати щодо виплати викупних сум у разі, якщо уніфікованою методикою розрахунку викупних сум не враховані конкретні умови договору страхування</p>
Альтернатива 3 Встановлення вимог до методики розрахунку викупної суми, що передбачають встановлення базового розміру викупної суми, нижче якого викупна сума не може бути встановлена, якщо умовами договору чітко не передбачено визначення викупної суми	<p>Витрати Нацкомфінпослуг у зв'язку зі зменшенням кількості скарг, що надходять до Нацкомфінпослуг, суттєво зменшаться.</p> <p>Витрати споживачів: Відсутні</p> <p>Можливе зменшення прибутку страхових агентів, а також страховиків, політика яких не передбачає справедливого розрахунку викупних сум.</p> <p>За даними Нацкомфінпослуг, щодо 8 страховиків надходять скарги від споживачів, що становить близько 20% від загальної кількості страховиків, що здійснюють страхування життя.</p> <p>Можливі витрати страховиків на укладання додаткових угод до договорів страхування життя, що будуть містити визначення розміру викупної суми за договором, у разі, якщо при укладанні договору таких умов не визначено.</p> <p>Згідно з Тестом малого підприємництва, викладеним у додатку 1 до цього аналізу регуляторного впливу, витрати страховиків становлять близько 80 тис. грн.</p>

IV. Вибір найбільш оптимального альтернативного способу досягнення цілей

Рейтинг результативності (досягнення цілей під час вирішення проблеми)	Бал результативності (за чотирибальною системою оцінки)	Коментарі щодо присвоєння відповідного бала
Альтернатива 1	1	При цій альтернативі не будуть розв'язані проблеми, визначені в розділі I цього аналізу регуляторного впливу
Альтернатива 2	2	При цій альтернативі важливі аспекти проблеми, визначені в розділі I цього аналізу регуляторного впливу, залишаться невирішеними
Альтернатива 3	4	Альтернатива повною мірою забезпечує розв'язання всіх проблем, визначених у розділі I цього аналізу регуляторного впливу

Рейтинг результативності	Вигоди (підсумок)	Витрати (підсумок)	Обґрунтування відповідного місця альтернативи у рейтингу
Альтернатива 1	Регулятор має можливість напрацювати досвід щодо регулювання питання визначення розміру викупної суми за договором страхування життя, а також дієвого механізму щодо спонукання страховика інформувати страхувальника про умови договору в частині виплати викупної суми	Недосконале державне регулювання відносин у сфері страхування життя в частині розрахунку викупної суми дискредитує ринок страхування життя, що призводить до гальмування розвитку такого ринку та недоотримання прибутків страховиків	Рейтинг 1 бал присвоєний у зв'язку з тим, що альтернатива не сприяє ефективному регулюванню страхового ринку
Альтернатива 2	Встановлення єдиної методики розрахунку викупної суми дозволить врегулювати питання визначення розміру викупної суми за договором страхування	Витрати відсутні	Рейтинг 2 бали присвоєний у зв'язку з тим, що при цій альтернативі важливі аспекти проблеми,

	життя		визначені в розділі I цього аналізу регуляторного впливу, залишаються невирішеними
Альтернатива 3	Вигодами є створення належного конкурентного середовища страховому ринку. Підвищення рівня довіри населення до страхового ринку, що забезпечить збільшення кількості клієнтів страхових компаній зі страхування життя	Витрати відсутні	Рейтинг 4 бали присвоєний, оскільки при цій альтернативі будуть враховані всі інтереси суб'єктів господарювання та розв'язані проблеми, визначені в розділі I цього аналізу регуляторного впливу

Рейтинг	Аргументи щодо переваги обраної альтернативи / причини відмови від альтернативи	Оцінка ризику зовнішніх чинників на дію запропонованого регуляторного акта
Альтернатива 1	При цій альтернативі не будуть розв'язані проблеми, визначені в розділі I цього аналізу регуляторного впливу	Відсутність державного регулювання питання визначення розміру викупної суми за договором страхування життя, а також дієвого механізму щодо спонукання страховика інформувати страхувальника про умови договору в частині виплати викупної суми, не дозволяє повною мірою реалізувати функції держави щодо захисту майнових прав споживачів фінансових послуг. Також недосконалість даної альтернативи гальмує розвиток ринку страхування життя.
Альтернатива 2	При цій альтернативі важливі аспекти проблеми, визначені в розділі I цього аналізу регуляторного впливу, залишаються невирішеними	Витрати щодо виплати викупних сум у разі, якщо уніфікованою методикою розрахунку викупних сум не враховані конкретні умови договору страхування
Альтернатива 3	Альтернатива повною мірою забезпечує розв'язання всіх проблем, визначених у	Ризик впливу зовнішніх чинників на дію запропонованого

	розділі I цього аналізу регуляторного впливу.	регуляторного акта відсутній
--	---	------------------------------

Під час проведення оцінки альтернативних способів досягнення цілей обрано Альтернативу 3. Встановлення вимог до методики розрахунку викупної суми, що передбачають встановлення базового розміру викупної суми, нижче якого викупна сума не може бути встановлена, якщо умовами договору чітко не передбачено визначення викупної суми. Як наслідок дана Альтернатива повною мірою забезпечує розв'язання всіх проблем, визначених у розділі I цього аналізу регуляторного впливу. Прийняття регуляторного акта дозволить запобігти порушенням прав споживачів фінансових послуг. Позитивні результати прийняття акта:

зменшення кількості скарг на страховиків, що здійснюють страхування життя, що зменшує адміністративне навантаження на працівників Нацкомфінпослуг;

відсутні витрати Нацкомфінпослуг на надсилання вимог до страховиків та забезпечення розгляду актів про правопорушення та контроль за виконанням заходів впливу.

V. Механізми та заходи, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми

Законодавством визначено право Нацкомфінпослуг встановити вимоги до методики розрахунку викупної суми.

Механізмом розв'язання проблеми є затвердження Вимог до методики розрахунку викупної суми за договором страхування життя.

Заходами, які пропонується застосувати для розв'язання проблеми, є: викупну суму та обсяг, в якому вона гарантується, повідомляти страхувальникові під час укладання договору страхування життя;

якщо договір страхування життя не містить чіткого визначення гарантованого розміру викупної суми щодо кожного року страхування, її розмір не може бути меншим, ніж розмір математичного резерву за вирахованням витрат на ведення справи.

Для розв'язання проблеми суб'єкти господарювання, що підпадають під дію регулювання, повинні: ознайомитись із регуляторним актом та виконувати вимоги регуляторного акта під час здійснення страхової діяльності.

Організаційні заходи, які мають здійснити органи влади для впровадження регуляторного акта після набрання ним чинності, відсутні.

Запровадження вимог, передбачених Проектом розпорядження забезпечить захист майнових прав страхувальників, позитивно позначиться на взаємодії між страхувальниками та страховими компаніями, сприятиме зацікавленості споживачів у отриманні страхових послуг у сфері страхування життя, покращенню репутації страховиків, що здійснюють страхування життя.

Негативних результатів від реалізації вимог, передбачених Проектом постанови, не очікується.

VI. Оцінка виконання вимог регуляторного акта залежно від ресурсів, якими розпоряджаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи, які повинні проваджувати або виконувати ці вимоги

Регуляторний акт поширюватиметься на страхові компанії, що здійснюють страхування життя.

У зв'язку з тим, що вага суб'єктів малого підприємництва (малих та мікропідприємств разом) у загальній кількості суб'єктів господарювання, на які поширюється регулювання, перевищує 10 відсотків, розрахунок витрат на запровадження державного регулювання здійснено згідно з Тестом малого підприємництва, викладеним у додатку 1 до цього аналізу регуляторного впливу.

Додаткові витрати з державного та місцевих бюджетів і державних цільових фондів не передбачаються.

VII. Обґрунтування запропонованого строку дії регуляторного акта

Строк дії регуляторного акта – постійно з дня набрання ним чинності.

Регуляторний акт має набрати чинності з дня його офіційного опублікування.

Обмеження строку дії регуляторного акта відсутні, що надає змогу розв'язати проблеми та досягти цілі державного регулювання.

VIII. Визначення показників результативності дії регуляторного акта

Показниками результативності дії регуляторного акта є:

розмір надходжень до державного та місцевих бюджетів і державних цільових фондів, пов'язаних з дією регуляторного акта – дія регуляторного акта не передбачає надходжень до державного та місцевих бюджетів і державних цільових фондів, пов'язаних з дією регуляторного акта;

розмір коштів і час, що витрачатимуться суб'єктами господарювання та/або фізичними особами, пов'язаними з виконанням вимог акта, викладені в додатку 1 до цього аналізу регуляторного впливу, витрат коштів та часу фізичних осіб не передбачається;

рівень поінформованості суб'єктів господарювання та/або фізичних осіб з основних положень акта – рівень середній, інформування зазначених осіб здійснюватися шляхом розміщення регуляторного акта на офіційному веб-сайті Нацкомфінпослуг у мережі Інтернет.

Кількісні показники, які безпосередньо характеризують результативність дії регуляторного акта та які підлягають контролю:

кількість застрахованих фізичних осіб протягом 2016 року становила 1378643;

кількість суб'єктів господарювання та/або фізичних осіб, на яких поширюватиметься дія регуляторного акта – регуляторний акт поширюватиметься на страховиків, що здійснюють страхування життя, загальна кількість яких станом на 01.10.2016 становила 42;

кількість скарг громадян до Нацкомфінпослуг станом на 30.10.2016 щодо неналежного здійснення страхових виплат та сплати викупних сум за договорами страхування життя становить 581.

ІХ. Визначення заходів, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності дії регуляторного акта

Ураховуючи, що очікуваними результатами прийняття акта є посилення захисту майнових прав страхувальників – фізичних осіб за договорами страхування життя, зростання рівня довіри населення до ринку страхування життя та створення умов для сталого розвитку ринку страхування, виконання вимог Проекту розпорядження оцінюватиметься на основі:

звітності, яка подаватиметься страховиками щодо основних тенденцій у діяльності зазначених страховиків, зокрема, щодо зміни показників кількості укладених договорів страхування життя, кількості застрахованих осіб, загальних розмірів страхових платежів, страхових виплат та виплат викупних сум;

аналізу інформації щодо скарг від споживачів фінансових послуг щодо неналежного здійснення сплати викупних сум за договорами страхування життя, що викликано, зокрема, закінченням дії довгострокових договорів страхування життя.

Оцінка впровадження та виконання вимог регуляторного акта може бути здійснена:

шляхом аналізу звернень, листів та запитів, що надходять від юридичних осіб, їх об'єднань та фізичних осіб до Нацкомфінпослуг з приводу застосування регуляторного акта.

Відстеження результативності регуляторного акта здійснюватиметься його розробником протягом терміну його дії.

Базове відстеження результативності регуляторного акта здійснюватиметься протягом року з дня його оприлюднення, оскільки для визначення кількісних показників результативності регуляторного акта використовуються статистичні дані.

Повторне відстеження буде проведено через рік після набрання чинності регуляторним актом.

Періодичне відстеження результативності регуляторного акта буде проводитися кожні три роки після проведення повторного відстеження.

Відстеження результативності регуляторного акта не потребує додаткових організаційних заходів Нацкомфінпослуг.

Аналіз регуляторного впливу підготовлено департаментом консолідованого нагляду та методології на ринках фінансових послуг Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (м. Київ-001, вул. Б. Грінченка, 3, тел. 235-50-05).

Голова Нацкомфінпослуг

І. Пашко

Додаток 1 до аналізу регуляторного впливу проекту розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг „Про затвердження Вимог до методики розрахунку викупної суми за договором страхування життя”

ТЕСТ

малого підприємництва (М-Тест)

1. Консультації з представниками мікро- та малого підприємництва щодо оцінки впливу регулювання

Консультації щодо визначення впливу запропонованого регулювання на суб'єктів малого підприємництва та визначення детального переліку процедур, виконання яких необхідно для здійснення регулювання, проведено розробником у період з "02" грудня 2016 р. по "12" грудня 2016 р.

Порядковий номер	Вид консультації (публічні консультації прями (круглі столи, наради, робочі зустрічі тощо), інтернет-консультації прямі (інтернет-форуми, соціальні мережі тощо), запити (до підприємців, експертів, науковців тощо))	Кількість учасників консультацій, осіб	Основні результати консультацій (опис)
1	Інтернет консультації з представниками страховиків та актуаріями	7	Направлення доопрацьованої редакції проекту нормативно-правового акту
2	Робоча зустріч представниками страховиків та асоціацій страховиків	15	Обговорення проблемних питань щодо здійснення викупних сум та направлення редакції проекту нормативно-правового акту

2. Вимірювання впливу регулювання на суб'єктів малого підприємництва (мікро- та малі): кількість суб'єктів малого підприємництва, на яких поширюється регулювання: 40 (одиниць), у тому числі малого підприємництва 9 (одиниць) та мікропідприємництва 31 (одиниць);

питома вага суб'єктів малого підприємництва у загальній кількості суб'єктів господарювання, на яких проблема справляє вплив 95 (відсотків) (відповідно до таблиці „Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання”).

3. Розрахунок витрат суб'єктів малого підприємництва на виконання вимог регулювання

Порядковий номер	Найменування оцінки	У перший рік (стартовий рік впровадження регулювання)	Періодичні (за наступний рік)	Витрати за п'ять років
Оцінка "прямок" витрат суб'єктів малого підприємництва на виконання регулювання				
1	Придбання необхідного обладнання (пристроїв, машин, механізмів)	0	0	0
2	Процедури перевірки та/або постановки на відповідний облік у визначеному органі державної влади чи місцевого самоврядування	0	0	0
3	Процедури експлуатації обладнання (експлуатаційні витрати - витратні матеріали)	0	0	0
4	Процедури обслуговування обладнання (технічне обслуговування)	0	0	0
5	Інші процедури Можливі витрати страховиків на укладання додаткових угод до договорів страхування життя, що будуть містити визначення розміру викупної суми за договором, у разі, якщо при укладанні договору таких умов	9885	0	0

	не визначено.				
6	Разом, гривень <i>Формула:</i> <i>(сума рядків 1 + 2 + 3 + 4 + 5)</i>	9885	0	0	
7	Кількість суб'єктів господарювання, що повинні виконати вимоги регулювання, одиниць – 40, але витрати можуть стосуватися лише частини страховиків, які не визначили розмір викупної суми під час укладання договорів. За даними Нацкомфінпослуг щодо 8 страховиків надходять скарги від споживачів про порушення майнових прав за договорами страхування життя в частині визначення розміру викупної суми.	8	0	0	
8	Сумарно, гривень <i>Формула:</i> <i>відповідний стовпчик "разом" X</i> <i>кількість суб'єктів малого підприємництва, що повинні виконати вимоги регулювання</i> <i>(рядок 6 X рядок 7)</i>	79080	0	0	
Оцінка вартості адміністративних процедур суб'єктів малого підприємництва щодо виконання регулювання та звітування					
9	Процедури отримання первинної інформації про вимоги регулювання (знайти регуляторний акт в мережі Інтернет або за допомогою ресурсу Liga та ознайомитись з його змістом)	0,5 годин X 19,34 грн. =9,67 грн.	0	0	

10	Процедури організації виконання вимог регулювання	0	0	0	0
11	Процедури офіційного звітування	0	0	0	0
12	Процедури щодо забезпечення процесу перевірок	0	0	0	0
13	Інші процедури:	0	0	0	0
14	Разом, гривень (сума рядків 9 + 10 + 11 + 12 + 13)	9,67	0	0	0
15	Кількість суб'єктів малого підприємництва, що повинні виконати вимоги регулювання, одиниць	8	0	0	0
16	Сумарно, гривень (рядок 14 X рядок 15)	77,36	0	0	0

Бюджетні витрати на адміністрування регулювання суб'єктів малого підприємництва

Державний орган, для якого здійснюється розрахунок вартості адміністрування регулювання: Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг

Виконання вимог акта не виходить за межі законодавчо встановлених функцій Нацкомфінпослуг та не потребує додаткових витрат.

--	--	--	--	--	--

Процедура регулювання суб'єктів малого підприємництва (розрахунок на одного типового суб'єкта господарювання малого підприємництва - за потреби окремо для суб'єктів малого та мікропідприємств)	Планові витрати часу на процедуру, год	Вартість часу співробітника органу державної влади відповідної категорії (заробітна плата), грн/год	Оцінка кількості процедур за рік, що припадають на одного суб'єкта	Оцінка кількості суб'єктів, що підпадають під дію процедури регулювання	Витрати на адміністрування регулювання* (за рік), гривень
1. Облік суб'єкта господарювання, що перебуває у сфері регулювання	0	0	0	0	0
2. Поточний контроль за суб'єктом господарювання, що перебуває у сфері регулювання, у тому числі:	0	0	0	0	0
камеральні	0	0	0	0	0
візні	0	0	0	0	0
3. Підготовка, затвердження та опрацювання одного окремого акта про порушення вимог регулювання	0	0	0	0	0
4. Реалізація одного окремого рішення щодо порушення вимог регулювання	0	0	0	0	0
5. Оскарження одного окремого рішення суб'єктами господарювання	0	0	0	0	0
6. Підготовка звітності за результатами регулювання	0	0	0	0	0
Разом за рік	0	0	0	0	0
Сумарно за п'ять років	0	0	0	0	0

Державне регулювання не передбачає утворення нового державного органу (або нового структурного підрозділу діючого органу)

4. Розрахунок сумарних витрат суб'єктів малого підприємництва, що виникають на виконання вимог регулювання

Порядковий номер	Показник	Перший рік регулювання (стартовий)	За п'ять років
1	Оцінка "прямих" витрат суб'єктів малого підприємництва на виконання регулювання, гривень	79080	0
2	Оцінка вартості адміністративних процедур для суб'єктів малого підприємництва щодо виконання регулювання та звітування	77,36	0
3	Сумарні витрати малого підприємництва на виконання запланованого регулювання	0	0
4	Бюджетні витрати на адміністрування регулювання суб'єктів малого підприємництва	0	0
5	Сумарні витрати на виконання запланованого регулювання, гривень	79157,36	0

Max Kostin Vasiliy